

Plenum

Torsdag 11.2.2016 kl. 15.59—21.21

2.2. Muntlig fråga om skogarna i Övre Lappland (Satu Hassi gröna)

Muntligt spörsmål MFT 5/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Hassi.

Debatt

16.24 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Luonnoksessa tämän vuoden ensimmäiseksi lisätalousarvioksi esitetään, että Ylä-Lapissa siirretään valtion retkeily- ja virkistysalueita 40 000 hehtaaria Metsähallituksen talouspuolen taseeseen eli tuottovelvoitteen alle.

Lisäksi Metsähallitus-lakiehdotuksessa ehdotetaan Metsähallitukseen nykyisen talouspuolen ja luonnonsuojelupuolen lisäksi uutta, niin sanottua kolmatta tasetta, joka olisi käytännössä laitoksen johdon eli pääjohtajan ja talouspuolen alaisuudessa. Tähän niin sanottuun kolmanteen tase-erään hallitus on siirtämässä peräti 360 000 hehtaaria Ylä-Lapin luontaistalousalueita. Tällaiset siirrot voivat vaarantaa Pohjois-Suomen hauraan metsärauhan. Samalla voi vaarantua laajemminkin Suomen metsäteollisuuden kansainvälinen maine. Onko hallitus oikeasti harkinnut, mitä tästä mahdollisesti seuraa — ehkä suurtaakin julkisuutta saavat metsäkiistat leimahtavat (Puhemies koputtaa) uudestaan — ja miten se vaikuttaa Suomen maineeseen, talouteen ja teollisuuteen?

16.25 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Suomella on hyvä maine kestävän metsätalouden käytännön harjoittajana, ja meillä eri osapuolet ovat laajasti yksimielisiä siitä, miten talousmetsien käsittelyssä pitää myös luonnon monimuotoisuus ottaa huomioon. Meillä on yhteisiä linjoja teollisuuden, metsänomistajien ja ympäristöjärjestöjen kesken. Se metsissä tehtävä käytännön työ ratkaisee, ei se, millä valtion tasetilillä joku omaisuuserä sattuu olemaan. Metsähallitus-lain muutoksen yhteydessä Metsähallituksen yhteiskunnalliset velvoitteet säilyvät ennallaan, Metsähallitukselle ei aseteta uusia tuottovaatimuksia, ja tuolla luonnonvarasuunnittelulla, aivan kuten tänäkin päivänä, yksityiskohtaisesti Metsähallitus suunnittelee, mitä se tuolla Pohjois-Suomessakin tekee, ja siinä otetaan yhteiskunnan kaikki intressit huomioon myös vastaisuudessa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

Punkt i protokollet PR 6/2016 rd

16.26 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Tiilikainen, esitätte uudeksi kansallispuistoksi Hossan aluetta. Se on tervetullut ehdotus. Tämä Hossan alue on pääosin juuri vastaavanlaista retkeilyaluetta, jota Metsähallituksen tässä ehdotuksessa ollaan nyt siirtämässä talouspuolen alle, jolla Metsähallitus on tehnyt hakkuita, joita paikalliset ihmiset ovat vastustaneet. Paikallisesti on nähty, että Hossassa retkeily ja matkailu tuo enemmän taloudellista hyötyä kuin hakkuut. Tästä paikallisesta paineesta johtuen nyt olette tehneet tervetulleen linjauksen, että siitä alueesta tehdään kansallispuisto. Onko tämä Hossan kokemus nyt teillä ollut lainkaan mielessä, kun olette laatineet näitä Metsähallituksen maa-alueiden siirtosuunnitelmia retkeily- ja virkistyspuolelta talouspuolelle, ja onko näiden asioiden laajempi vaikutus kansantalouteen ollut mielessä?

16.27 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallitus on todellakin ohjelmansa mukaisesti päättänyt, että kun Suomi täyttää 100 vuotta vuonna 2017, Suomi ansaitsee juhlakansallispuiston ja juhlakansallispuisto perustetaan Hossan Julma-Ölkyn alueelle. Siellä on erittäin monipuolinen luonto, se on valmiiksi jo retkeilijöitten tuntema alue ja varmasti ansaitsee tämän kansallispuistotatuksen.

Retkeilyalueilla Metsähallitus harjoittaa huomattavasti tavanomaista kevyempää metsätaloutta, koska nimensä mukaisesti näillä alueilla virkistyspalveluitten mahdollistaminen on myös erittäin tärkeä tavoite.

16.28 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uudesta laista Metsähallituksesta on eduskunnan käsittelyssä parhaillaan, ja siinä on noussut myös vahva huoli siitä, että Metsähallituksessa todella luodaan tällainen uusi tase. Se voi ihmisille kuulostaa tekniseltä asialta, mutta sen sisältö on aika pelottava. Ennen meillä on ollut selkeästi luonnonsuojeluun ohjattu tase, johon laitetaan se valtion maa- ja vesio-omaisuus, jota vaalitaan tuleville sukupolville, josta eduskunta päättää, että sitä pidetään hyvässä kunnossa, se on luonnontilaisessa kunnossa, siellä ei tehdä taloustoimia, ja sitten on taloustase, jolla on tuottotavoite.

Nyt te olette luomassa tätä kolmatta tasetta, jossa Metsähallituksen johto, konsernin johto, voi tehdä siellä sitten erilaisia hyödyntämistoimenpiteitä, joista eduskunta ei pääse päättämään. Samoin te ehdotatte, että eduskunta ei enää jatkossa päättäisi vaan valtioneuvosto tämän luonnonsuojelutaseen ja tämän uuden kolmannen tason välisistä siirroista. Eduskunnan valta siitä, tehdäänkö Suomen metsille ja vesille outhoja myyntikauppoja, (Puhemies koputtaa) mitä niille tehdään, vähenee. Onko tämä oikein? Ovatko Suomen metsät ja vedet nyt kaupan?

16.29 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Muistelen, että joitain päiviä sitten tässä salissa esiintyi rauhoittava edustaja Niinistö, joka kyseli, miksi pitää pelotella ihmisiä. Miksi pitää pelotella ihmisiä, edustaja Niinistö? (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Metsähallitus-lain uudistamisen yhteydessä Suomen valtio ja eduskunta edellyttävät Metsähallitukselta edelleen monipuolisesti palveluita yhteiskunnalle: taloudellista tuottoa meidän kaikkien menojemme katteeksi, luonnon monimuotoisuushyötyjä erityisesti suo-

Punkt i protokollet PR 6/2016 rd

jelualueilla mutta myös talousmetsien käsittelyn yhteydessä, laajaa kattausta virkistyspalveluita ja muita sosiaalisia hyötyjä. Metsähallitus-lain yhteydessä halutaan myös varmistaa paikallisen äänen kuuluminen ja mahdollisuus ottaa monipuolisesti myös siellä paikallisen toiminnan tasolla erilaiset intressit huomioon. Kaikki tämä tulee säilymään riippumatta siitä, millä tilillä (Puhemies koputtaa) valtion omaisuus taseessa on.

16.30 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsähallitus-laissa, kuten sanoitte, on haluttu ottaa myös paikalliset huomioon, kun tehdään päätöksiä niistä alueista. Mutta hallitus on kuitenkin päättänyt siirtää pois ne pykälät, jotka liittyvät saamelaisien oikeuksiin osallistua omien maidensa käyttöön. Silloin kun eduskunnassa käsiteltiin ILO-sopimus, joka on vielä pöydällä, vastustajat nimenomaan puhuivat siitä, että erityislainsäädännössä pitäisi ottaa nämä asiat huomioon. Mistä johtuu, että oikeusministeriö ja sitten hallitus ja maa- ja metsätalousministeriö — tai mikä se nyt on — ovat vaihtaneet kantansa tässä asiassa? (Hälinää — Puhemies koputtaa)

16.31 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liittyen nyt tähän Metsähallitus-lakiin ja saamelaisiin noin ylipäätään käsittäkseni saamelaisten asia on tällä hetkellä perustuslakivaliokunnan katsottavana, siis liittyen tähän Metsähallitus-lakiin. Näin olen ymmärtänyt. Saamelaiskysymys on ylipäätään liittyen ILO-sopimukseen ja saamelaiskäräjiin erittäin vaikea. Nyt se tilanne on tavallaan rauhoitettu mutta ei tietenkään ratkaistu. Minun toiveissani on se, että me pääsisimme tällä rauhoittamisella ja sillä pohdinnalla eteenpäin tässä asiassa. Minä olen käynyt siellä vierailulla. Olen kuullut nämä kannat ja tiedän, kuinka vaikea tämä on jo viime vaalikaudelta. Tätä saamelaiskysymystä pyritään nyt ihan rakentavassa hengessä ratkaisemaan. (Eva Biaudet: Metsähallitus-laista nimenomaan oli kysymys!)

16.32 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kun hallitus tuo esityksen, jota eduskunta alkaa käsitellä, on hedelmällisintä miettiä aina, mitä uutta se esitys tuo verrattuna vallitsevaan olotilaan. Saamelaisten asema ei tuon uuden lakiesityksen myötä heikkene verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön ja käytäntöön tipan tippaa — jopa himpun verran paranee, koska nuo uudet alueelliset neuvottelukunnat tuovat myös saamelaisten ääntä aiempaa laveammin kuultavaksi. Metsähallitus-lain uudistus on kestänyt monien monien hallitusten ajan. Siinä matkan varrella on nähty monia luonnoksia, mihin edustaja Biaudet viittasi. Mutta toistan: Metsähallitus-laki ja -esitys ei heikennä saamelaisten asemaa verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön ja käytäntöön.

16.33 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomessa on aina osattu ja osataan edelleenkin toimia metsässä ja luonnossa, ympäristössä kaikkia hyödyttävällä tavalla. Se on sopusoinnussa suojelun kanssa, virkistyskäytön kanssa, elinkeinotoiminnan kanssa, ja niin se on myöskin jatkossa, ja niin sen pitää ollakin. Hallituksella on erittäin hyvä linja biotalouden osalta, erittäin kunnianhimoiset tavoitteet, ehkä maailman kunnianhimoisimmat tavoitteet tässä suhteessa, ja sitä kohti meidän on mentävä. Muuta tietä ei ole, että Suomi pääsee fossiilitaloudesta kohti biotaloutta, kuin että me käytämme

Punkt i protokollet PR 6/2016 rd

kestävällä tavalla meidän luonnonvarojamme — kestävällä tavalla meidän luonnonvarojamme.

Esitän kysymyksen ministeri Tiilikaiselle: EU tuo monenlaisia hankaluksiakin tähän asiaan. Yksi sellainen on kestävyyskriteerit, jotka osittain ainakin joidenkin tietojen mukaan ovat ristiriidassa näiden isojen tavoitteiden kanssa. Mikä se tilanne tällä hetkellä kestävyyskriteereiden osalta on? Voimmeko me hyödyntää kestävällä tavalla jatkossakin meidän luonnonvarojamme?

16.34 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Euroopan unionin ilmastopolitiikan uudistamisen yhteydessä varmasti myös unionin tasolla arvioidaan biopolttoaineitten ja uusiutuvan energian kestävyyttä. Tässä itse asiassa teemme ministeri Rehnin kanssa erinomaista yhteistyötä, ja asia kuuluu ensisijaisesti ministeri Rehnin vastuulle. Molemmat siitä keskustelimme ilmastokomissaari Cañeten kanssa hänen vieraillessaan täällä.

Mutta peruskysymys on se, että Suomessa olemme jo saavuttaneet käytännössä vuoden 2020 tavoitteet uusiutuvan energian osalta, ja hyvin suuri osa tästä uusiutuvan energian tuotannosta nojaa tavalla tai toisella metsästä lähtöisin olevaan raaka-aineeseen. Sahatukien sivutuotteena kuori ja puru muuttuvat energiaksi. Sellutehtaalla kuidun ja kartongin paperintuotannon yhteydessä suuri osa puuaineesta muuttuu energiaksi, (Puhemies koputtaa) ja myös metsistä kerättävän metsänhoidon sivutuotteen, energiapuun...

Puhemies Maria Lohela: Aika tulee nyt jo täyteen.

...täytyy samoilla periaatteilla voida olla myös energiana hyödynnettävä.

16.35 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tämän vaalikauden suurin esitys, jolla on vaikutuksia suomalaisen kansallisvarallisuuden, meidän valtion metsien, maiden ja vesien, käyttöön ja hoitoon.

Kilpailuneutraliteetti on toteutettava eli konkurssisuoja ja veroetu poistettava, mutta se ei edellytä metsätaloustoimintojen osakeyhtiöittämistä. Olisi ollut myös muita tapoja toteuttaa tämä kilpailuneutraliteetti.

Tämä esitys on sekava ja monitulkintainen. Johtamisjärjestelmissä on puutteita. Esimerkiksi Härmälä sanoi julkisuudessa, että tullaan näkemään vielä tapaus, jossa on Metsähallitus vastaan Metsähallitus -oikeudenkäyntejä. Miten käy maankäytön yhteensovittamisen alueilla, missä on matkailua, metsätaloutta, kaivannaisteollisuutta, poronhoitoa ja saamelaisia? Entä yhteiskunnalliset velvoitteet, miksi niitä ei voida kirjata koskemaan myös tätä perustettavaa osakeyhtiötä? Tämä laki on susi jo syntyessään. Mitä teette, jotta voitte kohentaa tämän lain sisältöä? (Jari Myllykoski: Kaatolupa!)

16.36 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ojala-Niemelä kyllä kuvaa herkullisella tavalla monenlaisia ongelmia ja epäilyjä, mutta valitettavasti ei ratkaisuja. Kuten sanoin, useitten hallituskautien ajan tätä lakia on valmisteltu ja nyt oli aika tuoda esitys eduskuntaan. Kuten aiemmin olen todennut, ministerinä kunnioitan eduskuntaa ylimpänä lakia säätävänä elimenä ja olen erittäin myönteinen kaikille niille parannuksille kohtaan, mitä eduskunta pystyy tähän lakiin tekemään, jos sellaisia tulee.

Punkt i protokollet PR 6/2016 rd

Asia on eduskunnan käsissä. Toivon sille perusteellista ja huolellista käsittelyä. Olen omalta osaltani tehnyt esitystä laatiessa parhaani näitten monipuolisten vaateitten yhteensovittamiseksi kestävänsä metsätalouden, kestävänsä kehityksen hengessä.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen.

16.37 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Metsähallitus on yhteiskunnallisesti merkittävä toimija, se hallinnoi yhtä kolmasosaa maamme pinta-alasta, ja siksi yhteiskunnan ja eduskunnan ohjausta on syytä korostaa. On aivan aiheellista kysyä — enkä ole vielä vastausta saanut — ja kysynkin: mitä varten tuo kolmas tase Metsähallitukseen ollaan luomassa? Sanotaan, että sinne nyt siirretään yleisiä vesialueita, luontaistalousalueita, mutta niillä ei ole bisnespuolen tuottovaadetta, mutta jatkossa näistä tasesiirroista ei enää päättäisikään eduskunta vaan valtioneuvosto. Mitä tarkoitusta tämä palvelee?

Ja toisekseen, kun sanotte, että saamelaisten oikeudet eivät heikenny, minä kysyn, paranevatko ne. Tässä on ristiriitaa: kun katsotaan vaikka vesilakia, ympäristönsuojelulakia ja kaivoslakia, joissa on jo saamelaiskulttuurin heikentämiskielltopykälät, niin Metsähallituslakiin te ette niitä jostain syystä halua tuoda. Miksi?

16.38 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saamelaisten asema ei heikkene nykyiseen tilanteeseen verrattuna, kuten olen useita kertoja todennut.

Mikä on syy tähän kolmijakoiseen tase-esitykseen? Syy on logiikka. Meillä on Metsähallituksessa peruspääoma, jolle asetetaan tuottovaatimus, ja eduskunta asettaa budjettikäsittelyn yhteydessä tulostavoitteen, jota näistä talousmetsistä haetaan. Meillä on valtion mailla alueita, joilla on selvä suojelurajoite: kansallispuistot, luonnonpuistot, muut suojelualueet. Ne kuuluvat omaan tase-eräänsä. Sen lisäksi meillä on tässä välissä alueita, joille ei aseteta tuottovaadetta mutta joilla ei ole myöskään laista tulevaa suojelurajoitetta. Tämä kolmijakoisuus on harvinaisen selkeä esitys.

Frågan slutbehandlad.